

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ

У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

(назва дисципліни)

підготовки _____ **бакалавра** _____
(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **014.07 Середня освіта (Географія)** _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми

_____ **Середня освіта. Географія. Економіка** _____
(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус освітнього компонента «ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Географія. Економіка

Укладач: Новосад О. В., ст. викл. кафедри економічної та соціальної географії, кандидат економічних наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ткачук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Погребський Т. Г.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u> Спеціальність <u>014.07 Середня освіта (Географія)</u> Освітньо-професійна програма <u>Середня освіта. Географія. Економіка</u> Освітній ступінь: <u>Бакалавр</u>	нормативний
Кількість годин/кредитів 120 год./ 4 кредити		Рік навчання – 2
		Семестр – 4
ІНДЗ: -		Лекції – 26 год.
		Практичні (семінари) – 34 год.
		Лабораторні – 0 год.
	Самостійна робота – 52 год.	
	Консультації – 8	
	Форма контролю: іспит	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Новосад Оксана Володимирівна

Науковий ступінь - кандидат економічних наук

Посада – старший викладач кафедри економічної та соціальної географії

Контактна інформація викладача: (м. т. 0505614037, Novosad.Oksana@vnu.edu.ua)

Адреса викладання курсу: вул. Банкова, 9, корпус С ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять (<http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація

Освітній компонент «**Фінансова грамотність у закладах загальної середньої освіти**» є складовою циклу нормативних освітніх компонент спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) за ОП «Середня освіта. Географія. Економіка». Актуальність вивчення даного компонента зумовлюється пріоритетністю розвитку ключових підприємницьких і фінансових компетентностей та необхідністю формування фінансових знань українського суспільства. Фінансова грамотність – це здатність керувати фінансовими потоками (доходами і витратами), розподіляти кошти, а також правильно та розумно примножувати наявний капітал. Розвиток фінансової грамотності, дотримання правових норм у фінансовому житті, правильне фінансове планування – запорука особистого успіху.

“Підприємливість та фінансова грамотність” – це одна з ключових компетентностей, необхідна всім громадянам для особистої реалізації та розвитку, активного громадянського життя, соціальної єдності та можливості працевлаштування, тому важливим завданням сучасної української освіти є ефективне формування цієї компетентності в молодого покоління українців.

Освітній компонент «Фінансова грамотність у закладах загальної середньої освіти» сприятиме реалізації компетентності “підприємливість та фінансова грамотність” визначеній в Законі України “Про освіту” як однієї з 11 ключових компетентностей, що є обов’язковою для формування у здобувачів базової середньої освіти.

Цілями освітнього компонента є набуття та розвиток ключових компетентностей з формування *знань*: про підприємливість та фінанси у повсякденному житті родини, місцевої громади, українського суспільства; *уміння*: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення.

Набуті знання і вміння стануть основою навчання впродовж життя — уміння відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення визначеної мети, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної

діяльності, усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь, що відповідають сьогоденню, розуміння важливості вчитися впродовж життя, прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності; будуть необхідними в професійній діяльності як при проведенні шкільних занять так і при організації позашкільних заходів.

2. Пререквізити і постреквізити диципліни.

Пререквізити: Освітній компонент може вивчатися на основі базової загальної середньої освіти та має на меті напрацювати практичні навички поведінки у різних фінансових ситуаціях повсякденного життя.

Постреквізити: Вивчення даного освітнього компонента дасть можливість здобувачам вищої освіти зрозуміти роль фінансових продуктів та послуг, сформувані навички використання таких продуктів, а також розвинути практичні вміння власного фінансового планування на майбутнє. Даний освітній компонент є важливим при вивченні наступних освітніх компонент спеціальностей різного спрямування, оскільки охоплює всі сфери економічного життя суспільства.

3. Мета та завдання освітнього компонента.

Мета вивчення освітнього компонента – надання студентам основ теоретичних знань та практичних навичок: в управлінні особистими фінансами та реалізації підприємницьких ідей; аналізу сфери особистих та публічних фінансів; формування фінансово-підприємницької культури; захисту від ризиків, приймати зважені інвестиційні рішення; оволодіння методикою викладання дисципліни в школі, яка ґрунтується на високому рівні здобутих знань.

Основними завданнями освітнього компонента є:

- вивчити зміст та структуру шкільної програми, підручників з фінансової грамотності;
- забезпечити засвоєння теоретичних засад методики викладання фінансової грамотності;
- досліджувати тенденції розвитку економіки, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці;
- формувати позитивне ставлення до грошей як необхідного ресурсу для досягнення фінансового добробуту та успішної самореалізації;
- набувати практичних навичок з постановки фінансових цілей, фінансового планування, бюджетування, заощадження та інвестування;
- розвивати критичне мислення та вміння приймати ефективні фінансові рішення;
- здобувати практичний досвід у користуванні фінансовими послугами;
- формувати довіру до фінансової системи України;
- формувати належну культуру благодійності;
- формувати комунікаційні навички, навички роботи в команді та практичні навички реалізації підприємницьких проєктів

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення освітнього компонента студенти повинні *знати*:

- економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- механізм функціонування бюджетної, банківської, страхової та податкової систем України;
- специфіку особистого фінансового планування, отримання навиків зі складання особистого бюджету.
- можливості впровадження новітніх методик та інструментарію викладання фінансової грамотності у закладах освіти.

Після вивчення освітнього компонента студенти повинні *вміти*:

- практично застосовувати отримані теоретичні знання з проведення моніторингу рівня фінансової грамотності населення;
- складати особистий та сімейний бюджет відповідно до особливостей надходження коштів і їх видатків;
- використовувати базову економічну та фінансову термінологію;
- передбачати фінансові ризики та бути спроможними знайти способи управління ними;
- реально оцінити вартість грошей у часі та вплив інфляції на реальну вартість грошей;
- застосувати отримані компетенції при викладенні шкільного матеріалу у закладах загальної середньої освіти.

Отримання даних знань і вмінь надасть можливість майбутнім педагогам, ґрунтовніше висвітлити теми шкільного курсу «Підприємництво і фінансова грамотність», оскільки структура курсу підпорядкована певній логіці, яка спирається на основні принципи пізнання, а саме:

- ✓ науковості;
- ✓ доступності навчання;
- ✓ зв'язку з життям;
- ✓ свідомості й активності учнів у навчанні;
- ✓ навчання у процесі діяльності

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія), освітньо-професійна програма: «Середня освіта. Географія. Економіка», вивчення освітнього компонента «Фінансова грамотність у закладах загальної середньої освіти» сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності вчителя географії та економіки із застосуванням сучасних теорій та методів географічної, економічної та психолого-педагогічних наук, із використанням комплексу міждисциплінарних даних, за умов недостатності інформації та невизначеності умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку

суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні та економічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і соціально-економічних процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних та економічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону.

ПК 9. Здатність відтворювати основні теорії та закони економіки, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів системних економічних знань, компетентності підприємливості та фінансової грамотності

Програмні результати навчання (РН, ПРН):

РН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН9. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН10. Демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН11. Виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН12. Аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо

професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН 1. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, економіки предмет їх дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної та економічної науки.

ПРН 6. Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, економіки, теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні, економічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії, економіки.

ПРН 8. Розуміє глобальні суспільно-географічні процеси, вміє скласти характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства. географічні особливості свого адміністративного регіону.

ПРН 10. Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії, економіки, підприємництва та фінансової грамотності для виконання освітньої програми закладів загальної середньої освіти.

ПРН 11. Добирає міжпредметні зв'язки шкільних курсів географії з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державних стандартів загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; володіє методикою навчання пропедевтичного інтегрованого курсу «Пізнаємо природу»; курсів з економіки, «Підприємництва та фінансової грамотності» на рівні базової середньої освіти.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю* / Бали
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Прикладні та родинні фінанси						
Тема 1. «Фінансова грамотність» у шкільній освіті. Зарубіжний досвід підвищення рівня фінансової грамотності та можливості його використання в Україні. Фінансова інклюдія.	5,5	1	2	0,5	2	ДС, ІРС / 2
Тема 2. Історія виникнення та еволюція грошей. Роль грошей у суспільстві. Національна та іноземна валюта.	7,5	1	2	0,5	4	ДС, ІРС, К / 2
Тема 3. Фінансова обізнаність та культура фінансових відносин. Права та обов'язки споживачів.	5,5	1	2	0,5	2	ДС, РМГ / 2
Тема 4. Домашнє господарювання та родинні фінанси. Потреби та інтереси родини.	8,5	2	2	0,5	4	ІРС / 2
Тема 5. Планування та ведення сімейного бюджету. Доходи та витрати. Оподаткування.	8,5	2	2	0,5	4	ДС, ІРС, К / 2
Тема 6. Запозичення, заощадження, інвестиції: їх роль у формуванні сімейного бюджету.	8,5	2	2	0,5	4	ІРС / 2
Тема 7. Шахрайські дії у фінансовій сфері. Фінансові піраміди. Захист прав споживачів.	7,5	1	2	0,5	4	ДС, ТР / 2

Модульна контрольна робота № 1						МКР / 20
Разом за змістовим модулем 1	51,5	10	14	3,5	24	14 б.
Змістовий модуль 2. Фінансові механізми в економіці. Підприємливість і підприємництво						
Тема 8. Фінансова система, фінансові послуги та фінансові посередники. Регулятори ринку фінансових послуг.	8,5	2	2	0,5	4	ДС, РМГ / 3
Тема 9. Страхування та його види. Умови договору страхування.	6,5	2	2	0,5	2	ДС, РМГ / 3
Тема 10. Небанківські фінансові установи. Послуги ломбардів, кредитних спілок, фінансових та лізингових компаній.	8,5	2	2	0,5	4	ДС, РМГ / 3
Тема 11. Біржова діяльність. Ринок цінних паперів.	5,5	1	2	0,5	2	ДС, РМГ / 3
Тема 12. Податки та податкова система. Пенсійне забезпечення.	9,5	2	3	0,5	4	ДС, К / 3
Тема 13. Підприємництво в Україні. Види, форми та принципи діяльності. Зайнятість населення.	8,5	2	2	0,5	4	ДС, РМГ / 3
Тема 14. Роль бізнес-планування для реалізації проекту. Ризики підприємницької діяльності.	6,5	1	3	0,5	2	ДС, РМГ / 3
Тема 15. Реклама та комунікації – рушійні сили бізнесу. Роль цифрових технологій у веденні бізнесу.	6,5	2	2	0,5	2	ДС, РМГ / 2
Тема 16. Соціально відповідальний бізнес. Благодійництво, меценатство, спонсорство.	8,5	2	2	0,5	4	ДС, К / 3
Модульна контрольна робота № 2						МКР / 30
Разом за змістовим модулем 2	68,5	16	20	4,5	28	26 б.
Самостійна робота						10
Усього годин	120	26	34	8	52	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІРС – індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, КР – контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студентів включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих тем, питань, підготовку до практичних (семінарських) занять, яка передбачає, зокрема, підготовку доповідей, рефератів, презентацій, тощо.

Ефективність самостійної роботи студента викладач виявляє на практичних (семінарських) заняттях, під час тематичного опитування, перевірки конспектів, рефератів, презентацій, тощо.

Кожна з визначених тем містить питання для додаткового, самостійного опрацювання. Питання самостійної роботи оголошуються викладачем під час проведення практичних занять та містяться в силабусі освітнього компонента, який знаходиться в каталозі освітніх програм. Також, для зручності та доступності використання та опрацювання матеріалів з даного ОК на навчальній платформі Moodle розроблений та розміщений сертифікований

електронний курс «Фінансова грамотність у закладах загальної середньої освіти» (<https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=1956>).

Загалом, основне коло самостійної роботи здобувачів освіти буде стосуватись наступних питань:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (для денної / заочної форми навчання)
1	2	3
1	Загальна характеристика грошей та їх еволюція. Форми грошей в обігу.	2
2	Функції грошей та основні правила користування грошима.	2
3	Характеристика форм зайнятості.	2
4	Порядок формування винагороди.	2
5	Види роботи (оплачуваної праці).	2
6	Фінансова інклюдія.	2
7	Характеристика основних фінансових цілей.	2
8	Фінансове планування. Ухвалення фінансових рішень.	2
9	Поняття та класифікація надходжень. Характеристика основних видів надходжень.	2
10	Надходження та податки	2
11	Суть та причини виникнення видатків. Види та характеристика окремих видатків	2
12	Видатки та інфляція.	2
13	Характеристика та види особистого та сімейного бюджетів.	2
14	Що таке податки та їх види.	2
15	Податки на споживання.	2
16	Податки на доходи та майно..	2
17	Характеристика податкових пільг.	2
18	Пенсійне забезпечення.	2
19	Фінансова система та канали руху коштів.	2
20	Фінансові посередники та фінансові послуги.	2
21	Ринок капіталу та ринок грошей.	2
22	Регулювання діяльності фінансових посередників.	2
23	Банки та банківська система. Види банківських послуг.	3
24	Загальна характеристика основних видів кредитів банківських установ.	3
25	Характеристика поточних рахунків.	2
	Разом	52

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти.

Відвідування занять є обов'язковим. Здобувач повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі. Здобувачі першого рівня вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) пропущені заняття здобувачі освіти мають право відпрацювати під час консультацій. Також, за об'єктивних причин, навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Оцінювання знань здобувачів освіти освітнього компонента «Фінансова грамотність у закладах загальної середньої освіти» здійснюється на основі результатів поточного контролю, результатів модульних контрольних робіт та самостійної роботи. Об'єктом оцінювання є програмний матеріал освітнього компонента, засвоєння якого, відповідно,

перевіряється під час поточного контролю, модульних контрольних робіт, самостійної роботи здобувачів освіти та іспиту.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу з освітнього компонента – 100 балів. За поточну успішність студент може отримати максимум – 40 балів, за виконання модульних контрольних робіт та самостійної роботи – 60 балів.

Практичні (семінарські) заняття сформовані із поєднанням усних запитань для обговорення та практичних завдань і оцінюються відповідно – 2-3 бали кожне, залежно від рівня складності.

Самостійна робота передбачає підготовку доповідей, рефератів, презентацій, тощо і оцінюється у 10 балів.

Модульні контрольні роботи. Під час виконання модульних контрольних робіт, до складу яких входять теоретичні запитання та задачі практичного змісту, оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких здобувачі освіти набули після опанування тем змістових модулів. Контрольні роботи № 1 та № 2 проводиться після опрацювання тем змістових модулів 1 і 2, та оцінюються у 20 та 30 балів відповідно. Дані контрольні роботи можуть бути проведені як у письмовій формі так і у формі тестування, зокрема, використовуючи платформу Moodle.

Розподіл балів за формами контролю (денна ф. н.)

Поточний контроль (мах = 40 балів)																Модульні контрольні роботи (мах = 50 балів)		Самостійна робота	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2									КР 1	КР 2		
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16	20	30	10	100
2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3				

Політика щодо дедлайнів та перескладання

У разі відсутності здобувача освіти на практичних (семінарських) заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати завдання, передбачені планом практичних (семінарських) занять, і одержати відповідні оцінки. Відпрацювання пропущених занять має відбутися до дати проведення останнього практичного (семінарського) заняття відповідно до розкладу, у час передбачений графіком індивідуально-консультативної роботи викладача. Кінцевий термін ліквідації заборгованості модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи даний освітній компонент, здобувачі погоджуються виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності регламентовані наступними документами: Кодекс академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі

Українки, Положення про комітет з етики наукових досліджень ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/normatyvno-pravova-baza/)

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти:

- Moodle (новинний форум, система приватних повідомлень, коментарі до завдань).
- Індивідуальна консультація може бути надана здобувачу освіти в аудиторії (згідно розкладу консультацій), в телефонному режимі, у формі відповіді на письмовий запит, надісланий на електронну пошту викладача.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (<https://is.gd/2UcLEj>).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах, тощо) за тематикою, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Рейтинг здобувача освіти з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (<https://is.gd/jsmDnI>)

Підсумковий контроль: здійснюється за результатами поточного контролю, самостійної роботи й результатів модульних контрольних робіт, в діапазоні від 0 до 100 балів.

Поточний контроль: усне опитування на практичних заняттях / семінарах, розв'язування типових задач, завдань, що потребують творчої відповіді та умінь синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Контроль знань освітнього компонента: у формі двох модульних контрольних робіт за темами змістовних модулів.

Якщо у підсумку виконання всіх видів освітньої діяльності з даного освітнього компонента здобувач освіти набирає не менше 75 балів (за умови, що форма контролю – іспит), то цей бал може бути зарахований як підсумкова оцінка з освітнього компонента. У протилежному випадку, або ж коли, у здобувача освіти виникає бажанням підвищити рейтинг – здобувач освіти складає іспит.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу та практичних вмінь і навичок з окремого освітнього компонента за семестр. Екзамен проходить у формі усної відповіді студентів згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань студентів та їх вмінь і навичок використовувати відповідні знання на практиці.

При цьому бали, які є результатом написання модульних контрольних робіт – анулюються. Оцінка за іспит визначається в балах (від 0 до 60) за результатами виконання завдань під час іспиту. В цьому випадку підсумкова семестрова оцінка складається із суми поточної семестрової та екзаменаційної оцінок в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS.

Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету. Екзамен проводиться в усній формі, за екзаменаційними білетами. Екзамен відбувається в період заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Зарахування результатів навчання, отриманих у формальній та/або інформальній освіті

Результати освіти, отримані у формальній та/або інформальній освіті, можуть бути зараховані як додаткові у межах поточного оцінювання, при цьому сума поточних балів за семестр не може перевищувати 40.

Публікація наукової статті в періодичному виданні наукових праць здобувачів освіти в межах тематики освітнього компонента оцінюється у 20 балів; Виступ на міжнародній, всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з публікацією тез доповіді в межах тематики освітнього компонента – до 10 балів; Проходження курсів, тренінгів, воркшопів або інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента – до 15 балів.

Запитання для контролю знань (для підготовки до іспиту)

1. Суть поняття «Фінансова грамотність». Мета та зміст курсу. Його роль у шкільній освіті.
2. Домашнє господарювання та родинні фінанси. Сімейний бюджет.
3. Сутність і функції фінансів домогосподарств та сім'ї.
4. Фінансові ресурси домогосподарства
5. Доходи і витрати домашнього господарства
6. Заощадження домогосподарств
7. Сімейний бюджет, його структура та функції
8. Споживчий кошик. Напрями збільшення доходів сім'ї.
9. Роль грошей у суспільстві.
10. Ознаки та концепції походження грошей
11. Класифікація форм грошей та їх еволюція
12. Функції грошей. Форми їх зберігання.
13. Права та обов'язки споживачів.
14. Фінансова обізнаність та культура фінансових відносин
15. Фінансове планування та управління
16. Шляхи досягнення фінансового успіху.
17. Чотири принципи фінансового успіху
18. Складові елементи фінансового механізму та сталий розвиток в економіці.
19. Суть банківської системи, її структура та функції.
20. Види та функції страхування. Класифікація страхових послуг.
21. Біржа. Види бірж. Цінні папери.
22. Принципи податкової системи, їх характеристика
23. Особисті фінанси. Складання та ведення сімейного бюджету.
24. Робота фінансової системи. Фінансові послуги банківських і небанківських установ.
25. Заощадження інвестиції та кредитні продукти.
26. Фінансова безпека та захист прав споживачів.
27. Фінансові послуги банківських установ. Платежі та платіжні системи.
28. Депозити. Кредити. Комісії банків.
29. Небанківські фінансові установи та їх послуги. Страхування та його види.
30. Послуги ломбардів, кредитних спілок, фінансових та лізингових компаній.
31. Біржова діяльність. Ринок цінних паперів.
32. Податки та податкова система. Пенсійне забезпечення.

33. Підприємництво в Україні. Види, форми та принципи діяльності. Зайнятість населення.
34. Роль бізнес-планування для реалізації проекту. Ризики підприємницької діяльності
35. Реклама та комунікації – рушійні сили бізнесу. Роль цифрових технологій у веденні бізнесу
36. Соціально відповідальний бізнес.
37. Благодійництво, меценатство, спонсорство.
38. Суть та причини виникнення видатків. Види та характеристика окремих видатків. Видатки та інфляція.
39. Характеристика та види особистого та сімейного бюджетів.
40. Порядок формування винагороди.

Оцінка за освоєння освітнього компонента виставляється згідно шкали оцінювання.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за освоєння освітнього компонента виставляється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90 – 100	Відмінно	A	відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75 – 81	Добре	C	загалом хороша робота
67 -74	Задовільно	D	непогано
60 – 66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Базова (основна)

1. Захаркіна Л. С., Катериніна К. П. Підвищення рівня фінансової грамотності населення України. *Економічний форум*. 2014. No 4. С. 200–207.
2. Кінах Н. В. Структура економічної компетентності педагога нової української школи. *Science Review*. 2017. No. 7(7). Vol. 4. December 2017. P. 52-54.
3. Кучерова Г. Ю. Шляхи розвитку фінансової культури населення. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2013. No 2. С. 125–131.
4. Лодатко Є. Формування економічної компетентності майбутнього вчителя у контексті викликів нової української школи. *Збірник «Гуманізація навчально-виховного процесу»*. 2018, № 1 (87).
5. Національна стратегія фінансової грамотності. Презентація. Офіційний сайт НБУ України: <https://bank.gov.ua/news/all/strategiya-finansovoyi-gramotnosti>; <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-prezentuvav-bachennya-strategiyifinansovoyi-gramotnosti>.

6. Овчарук О. В. Інтеграція підприємницької компетентності до змісту навчальних програм середньої освіти: концептуальні підходи. *Економіка в школах України : науково-методичний журнал*. 2018 р. № 1 (158). С. 4-18.
7. Парходько Г. Ю. Психолого-педагогічні проблеми виховання фінансової культури дітей. Черкаси, 2010. 97 с.
8. Пронікова І. В. Базові поняття економічної освіти школярів в Україні (кінець ХХ - початок ХХІ століття) [Електронний ресурс]. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія : Педагогічні науки. 2018. Вип. 151(1). С. 218-221. Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2018_151\(1\)_50](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2018_151(1)_50).
9. Смолінська О. Діти і гроші. 2014. № 9. С. 21–31. Фінансова грамотність : навч. посібник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. К. : Фенікс, 2017. 312 с.
10. Фаловська І. Д., Заєць Н. О., Чміль Т. В. Економічна освіта школярів у сучасній Україні. *Збірник «Молодий вчений»* № 12.1 (64.1) грудень, 2018 р.
11. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; – К., 2019. – 272 с.
12. Фінансова грамотність : навч. посібник для вчителя / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. К., 2013. 312 с.
13. Шпак О., Булавенко С., Примаченко Н. Економічна освіта як засіб формування соціальної активності учнів. *Ж-л «Молодь і ринок»* №2 (169), 2019.

Допоміжна

1. Бонд Р, Куценко О., Лозинська Н. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: факти та висновки. Проект USAID «Розвиток фінансового сектору» (FINREP). К., 2010. Грудень. 42 с.
2. Концепція економічної освіти в гімназії та ліцеї України. - К.:ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018.
3. Корнівська В. О. Формування фінансової культури українського населення в контексті мінімізації ринкової асиметрії. *Економіка і прогнозування*. 2011. № 4. С. 117–126.
4. Ложкін Г. В. Економічна психологія. К. : ВД «Професіонал», 2007. 400 с.
5. Лютий І. О. Банківські інститути в умовах глобалізації ринку фінансових послуг : монографія. К. : Знання, 2016. 357 с.
6. Матвеев С. О. Економічна соціологія: підручник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. 184 с.
7. Новосад О. Фінансова грамотність: роль та значення у шкільній освіті. Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського, м. Луцьк, 11–12 лист. 2022 р. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. С. 126-127.
8. Новосад О. В., Кордунова Н. О., Варламова І. Б. Професійне становлення особистості сучасного вчителя. Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (15 травня 2022р. / за заг. ред. О. Я. Гошовського, О. В. Лазорко, Т. І. Дучимінської, А. В. Кульчицької, А. Б. Мудрик, Т. В. Федотової. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. С. 74-76.
9. Новосад О., Кордунова Н., Мудрак І. Психолого-педагогічні особливості професійного становлення студента, як майбутнього фахівця. *Світоглядна освіта*

- молоді: філософський та психолого-педагогічний аспекти* : зб. наук. праць. Матеріали міжнародної конференції – других академічних читань пам'яті Романа Арцишевського; 23-24 червня 2022 р., м. Луцьк / упоряд.: В. І. Бортніков, А. І. Яручик. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. С. 136-138.
10. Новосад О. В., Прус С. М. Компетентнісний підхід у географічній освіті. Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук : збірник матеріалів IV Міжнар. наук.практ. конф. (11 листопада 2021 р.) / відп. ред. Голуб Г.С., Зінченко М. О. Луцьк, 2021. С. 553–555.
  11. Новосад О., Комбарова І. Гейміфікація як метод вивчення географії у закладах загальної середньої освіти. Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції / заред. Ю. М. Барського, м. Луцьк, 11–12 лист. 2022 р. Луцьк : ПП ІванюкВ. П., 2022. С. 127-129.
  12. Новосад О. В., Давидюк В. В. Роль пізнавальної діяльності учнів у визначенні методів навчання географії. Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА» / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.); заст. гол. ред.: Jerzy Piwowarski; В.В. Гоблик. – Мукачєво-Ченстохова: РВВ МДУ; Гуманістично-природничий університет ім. Яна Длугоша в місті Ченстохові, 2021. Вип. 1(30). С 24–26. (Index Copernicus, Global Impact Factor, Google Scholar)
  13. Орел В. В. Формування економічної свідомості і ставлення до грошей у процесі соціалізації особистості. Пробл. інж.-пед. освіти. 2007. No 16. С. 376–382.
  14. Соценко Т. М. Чого хочуть клієнти? Економіка в школах України. 2008. No 4. С. 9–16.
  15. Шкребець М. С. Особливості формування і розвитку грошової культури в Україні. Збірка наукових праць Харківських соціологічних читань. 2008.
  16. Шкребець М. С. Вплив грошової культури на рівень консолідації українського суспільства. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2010. No 889.

Інформаційні ресурси

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 7 грудня 2000 року No 2121. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Шпак І. Фінансово безкультурні українці? Економічна правда. URL: <http://www.epravda.com.ua/publications/2011/03/3/274995>.
3. Діти і гроші: як у світі дають на кишенькові витрати. URL: <http://www.newsmarket.com.ua/2012/01/diti-i-groshi-yak-u-svitidayut-na-kishenkovi-vitrati>.
4. Радзішевська Д. В. Підвищення фінансової грамотності населення України як один із пріоритетів державної політики на сучасному етапі. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Radzishevaska.pdf>.
5. Захист прав споживачів фінансових послуг: поінформовані та захищені споживачі – запорука підвищення довіри до фінансового сектору/ URL: http://www.finrep.kiev.ua/download/legal_publication_jan2013_ua.pdf.7.